

Yaprak Özer
İndeks İçerik İletişim Danışmanlık Yönetim Kurulu Başkanı

Kozmik sistem ve bizim gündem

Türkiye'nin gündemi ve dünyanın gündemi pek tutmaz; hepimiz bilsek de neden olduğunu çözemeyiz. Her gün yeni bir gündem yaratmakta mahiriz, küresel gündemi yakalamak konusunda keyfimiz. İşimize geldiği gibi diyebiliriz herhalde. İşte, okulda, evde, bürokraside, hükümette fark etmez, ya gündem bizim için özel dikilmeli ya da gündem biz olmalıyız.

Dünyanın gündeminde ne/ler var. Güçler dengesi konuşuluyor, katma değer önemseniyor. Biz gücü farklı yorumluyoruz. Bütünsel çözümler üzerine odaklanılıyor. Dünya dengeyi ve işbirliğini konuşuyor, biz her ikisine de öldüresiye karşıyız. Dünya belli koşullarda kurduğu birlikleri sorguluyor, biz onlarda hiç değişiklik yokmuş gibi hareket ediyoruz. Bunların arasına küresel sorunlara çare üretemeyen Birleşmiş Milletler de giriyor, para politikalarını yönetmekte zayıf kalan Merkez Bankaları da, bölgesel sorunlara müdahale etmesi beklenen NATO da.

Küresel gündemin yaratıldığı merkezlerden biri Avrupa'nın başkenti sayılan Brüksel. Brüksel gündeminin dünyayı zaman zaman ıskaladığını bilmeyenimiz yok ama biz daha çok ıskalıyoruz. Onlar ıskaladıkça toparlamaya gayret ederken, biz batsın bu dünya diyebiliyoruz.

Hayatının özü gündemi izlemek, yorumlamak, strateji oluşturmak, erken uyarı vermek, pozisyon almak, ölçmek. Oradan Türkiye ve dünya biraz daha farklı görünüyor kuşkusuz. Benim yukarıda saydığım konu başlıkları da.

Yıllardır Avrupa'nın merkezinde yaşayan bir Türk var Dr. Bahadır Kaleağası. Dr. Kaleağası gerek iş çevreleri gerekse Ankara ve Avrupa bürokrasisinin yakından tanıdığı bir isim. Kaleağası, 1996 yılında Brüksel'de TÜSİAD Avrupa Birliği Temsilciliği'ni kurdu ve Avrupa özel sektörünün temsil kuruluşu Business Europe nezdinde TÜSİAD ve TİSK daimi delegeliği görevini üstlendi. 2008 yılından beri TÜSİAD'ın dış etkinliklerini kapsayan Uluslararası Koordinatörü. Ayrıca, Paris Bosphorus Enstitüsü Başkanı, Brüksel Üniversitesi Avrupa Enstitüsü'nün Bilimsel Üyesi, Brec-Brüksel Enerji Kulübü Onursal Başkanı.

Kaleağası, İndeks Konuşmacı Ajansı'nın değerli bir üyesi. Konuşma konuları arasında Türkiye Avrupa Birliği ilişkileri doğal olarak geniş yer alıyor, ancak G-20 ülkelerinin oluşturduğu küresel gelişmişlik ve bu kapsamda ekonomik sosyal ve siyasi gelişmelere çokça değiniyor. Dikkat çekmek istediğim bir diğer başlık da G-20 ekonomilerini "büyük" yapan metropoller başlığı. Kaleağası'nın ilgi ve uzmanlık alanlarından bir diğeri. Metropol demek insan kaynağı, yenilik ve yaratıcılık demek. Biz de metropollere gündemimiz içinde yer verdik vermesine de farklı bir eksen; kentsel dönüşüm dışında ilgimizi çekmiyor. İlgimizin sınırları inşaat sektörüyle başlıyor ve bitiyor.

Dünya Nasıl Değişiyor? Türkiye Nereye Gidiyor? Bu iki soru Kaleağası'nın son kitabının başlığı. Bu ay sizlerle paylaşacağım yazım için deneyiminden ve gözlemlerinden yararlanmak istedim. Kaleağası, TÜSİAD'ı temsil ediyor, oradaki deneyim ve bilgisi TÜYİD gibi genç bir yapıya, hem ulusal hem de küresel

konjonktürde ayna tutabilir düşüncesindeyim.

TÜSİAD ekonominin önemli bir bölümünü oluşturuyor. Gündemi konuşuyoruz. TÜSİAD'ın gündemiyle günlük gündemimiz uyumsuz. Bir sivil toplum örgütü olarak Türkiye'de söylemlerine karşılık bulamadığını söylemek doğru mu, uluslararası kamuoyunda karşılık görüyor mu?

TÜSİAD'ın ekonomideki ağırlığı çok önemli ve giderek artıyor. TÜSİAD üyesi şirketler Türk ekonomisine ihracat ve vergi gelirlerinin yüzde 80'den fazlasını sağlıyor. Türkiye'nin küresel ekonomik rekabet gücünü ilgilendiren her alanda TÜSİAD ilgili tüm devlet kurumları, sivil toplum, akademi ve uluslararası kurumlarla yakın çalışma içinde. Başkan Cansen Başaran-Symes bu dönemin TÜSİAD çalışma programının ana temasını "rekabetçi ekonomi" ve "kapsayıcı büyüme" olarak açıkladı. Bu çerçevede demokratik reformlar, sürdürülebilir kalkınma, yatırım ortamı, endüstri 4.0, dijital ekonomi, eğitim, bölgesel kalkınma ve KOBİ'ler öncelikler. Tüm bu konuları yatay kesen AB ise temel hedef olmayı kuvvetle sürdürüyor. Bu nedenle Türkiye'de veya uluslararası ortamda TÜSİAD açısından bir siyasal uyumsuzluk yok. TÜSİAD partizan anlamda siyaset ile ilgilenmez. Bu çalışma alanları siyaset değil siyasa. İngilizcede "politics" ve "policies" farkı. Bu farka alışık değil henüz Türkiye'deki siyasal tartışma ortamı, fakat zamanla demokratik kültür ilerler, bu sorun da aşılr.

Aslında gündemden kopmuş gibi duran diğer yapılanmalardan söz etmek mümkün. Örneğin, TÜSİAD gibi yerel, NATO gibi bölgesel, BM gibi küresel, Merkez Bankaları gibi ihtisas kurumlarının varlığı tüm dünyada sorgulanıyor. Zamana ayak uydurmakta mı zorlanıyorlar? Gündem ezip geçiyor mu, ne oluyor? Sorgulamak ilerleme için elzem. Varlık sorgulaması ise farklı bir kavram. Böyle genel ve de veri temelli bir eğilim yok. İster TÜSİAD gibi güçlü ulusal özel sektör kurumları, ister BM gibi mega küresel kurumlar, isterse bir şirket veya dernek olsun, değişim sabit bir süreçtir. Kuantum fiziği mekaniği ve diyalektik analiz ile daha da iyi anlaşılır bu değişimin sabitliği. Tabi ki her kurum kendini sorgulayarak ilerler. Bu nedenle TÜSİAD hem ulusal hem de uluslararası düzeyde sürekli kendini yenileyen ve gücünü arttıran bir değişim içinde oldu. Somut veriler temelli bakmak gerek konulara. Türkiye'de maalesef son zamanlarda medyanın geniş bir kesiminde ön plana çıkan dünyadan kopuk, standartları düşük gazeteci ve siyasetçi kitlesinin varlığı toplumsal ilerlemeye zarar verir hale geldi. Neyse ki, tam tersi olanlar da var ve değişim yörüngesini olumluya döndürmek mümkün.

İhtisas konularınızdan biri G20 ekonomileri. G20 dönem başkanlığımız ne getirdi, ne götürdü? Bir fark yaşandı mı, seçim yılında kaybettiklerimizden biri miydi?

Bilanço için henüz erken. Somut veriler henüz yetersiz. Fakat kuşkusuz Türkiye iç gündeminde somut ilerleme konularına daha iyi odaklı bir dönem geçirseydi, G20 başkanlığı da muazzam bir uluslararası etki ve artı değer kaynağı olurdu.

Dünyadaki değişim/dönüşüm hızıyla Türkiye'nin hızı aynı mı? Son kitabınızdan yola çıkarak soralım; Geleceği nasıl görüyorsunuz?

Hayır. Türkiye son 20 yılda her alanda çok ilerledi fakat teknoloji, ekoloji, sosyal standartlar, kadın hakları, insan sermayesi gibi alanlarda çok daha hızlı ilerleyen ve etkili bir ülke olabilirdi. Ülkemizin toplumsal birikimi ve güç kaynakları çok daha iyi değerlendirilmeli. Bu somut istatistiklere dayalı bir analiz. Son 20 yılda bu konulardaki öngörülerim doğru çıktı. Son kitabım da bugünü ve yarını anlamak için bilgi ve deneyimlerimden oluşan bir gezi rehberi.

Gündemin bir yönü de şahsınızla ilgili şu soruyu aklıma getiriyor: Küresel gelişmeler ve Türkiye'ye özgü yerel gelişmeler AB ve G20 uzmanlık alanlarınızın erozyona uğramasına neden olduğunu düşünüyorum. Yorumunuzu merak ediyorum.

AB ve G20 çalışma alanları kapsamında dünya ekonomisi, enerji, dijital ekonomi, finans, güvenlik sosyal kalkınma, ABD, Çin, Orta Doğu gibi konulardan oluşan geniş bir yelpaze var. Bu konuların etkileşimi üzerine olan bir çalışma alanında erozyon mümkün değil. Türkiye'nin ulusal çıkarları açısından her biri halkımızın günlük yaşamını ve gelecek kuşakların geleceğini şekillendiren alanlar. Daha iyi bir ülke ve gezegen için çalışmak ise, kozmik sistemdeki geçici varlığımız için iyi sinerjiler yayan, bence doğru bir seçim.

Metropoller üzerinde de çalışıyorsunuz. Metropoller yalnızca alt ve üst yapı olarak mı değerlendirilmeli? İnsan yapısı sizce nerede duruyor?

“Akıllı kent” konusu Türk siyasi ortamının nasıl çağın gerisinde kaldığının çok iyi bir göstergesi. Temiz enerji, nesnelerin interneti, eğitimde devrim, kent içinde fiziksel ve sosyal hareketlilik. Türkiye bu alanlarda çok iyi başarı vakalarına sahip. İnsanlığın günümüzdeki trafik, kötü hizmet ve karbondioksitli geçen kent yaşamı ileride Dünya tarihi açısından kısa bir felaket dönemi olarak tanımlanacak. Şimdiden geriye baktığımızda veba veya yüzyıl süren savaş dönemlerine baktığımız gibi bakacak torunlarımız bugünlere.

Gelişmiş ülke ekonomileri uzman kentsel yapılar üzerine kurgulanıyor, şehir devletlerine geri dönüş mü yaşıyoruz?

Kentlerin eski devlet olgusundan farklı, yeni bir mekân-zaman düzlemi içinde gelişeceği bir evreye giriyoruz. Odakta insan olacak. İnsanı bu akıllı kentlerde var eden ise, üç etkeni iyi kullanma yeteneği olacak: özgürlük, doğa ve teknoloji.

Türkiye'nin önünde nasıl bir fırsat kapısı var, gelecek için öneri konu başlıklarınız neler, işaret parmağınız hangi gündem maddelerini gösterir?

En önemlisi özgürlük erdemi. Bireysel, cinsel, etnik, dinsel ve kültürel. Her boyutta özgür, dolayısıyla yaratıcı insanların ve hukuk devletinin ülkesi olmak. Siyasi rekabette ise, partilerin ve adayların yarış alanları somut ilerleme konuları olmalı. Verileri, hedefleri, kaynakları ve takvimi ile somut toplumsal ilerleme alanları: dijital ekonomi, akıllı kentler, yeni enerji teknolojileri, işyeri güvenliği, tarım reformu ve en önemlisi ülkemizi 22. yüzyıla taşıyacak ilerici, yaratıcı köklü bir eğitim reformu.